

Josef Žemlička, *Čechy v době knížecí /1034–1198/*, Praha, Nakladatelství Lidové noviny 1997, 660 s.

V roce 1997 vydalo Nakladatelství Lidové noviny knihu *Čechy v době knížecí /1034 — 1198/*, jejímž autorem je historik Josef Žemlička. Po díle Dušana Třeštíka *Počátky Přemyslovců*, zahrnující léta 530 — 935, je to druhý svazek edice *Česká historie*. Kniha se člení na 11 částí, které se dále dělí do 37 kapitol, a je doplněna nepostradatelnými poznámkami, obsáhlým přehledem pramenů a literatury, seznamem zkratek a vyobrazení a podrobným obsahem.

Dílo představuje historický vývoj období, ohraničeného smrtí knížete Oldřicha na straně jedné a získáním královské koruny Přemyslem Otakarem I. na straně druhé. Zahnuje tak téměř dvě století méně populárních dějin našeho státu, naplněných častými boji o pražský knížecí stolec, střetáváním, ale i spoluprací se středověkou říší, nestabilitou, ale i vnitřním upevněním přemyslovského státu a jeho zakotvením ve středoevropském prostoru. Je to období, kdy u nás vznikají nejstarší kroniky a letopisy, rozvíjí se hagiografická literatura, začínají se vydávat listiny a jsou položeny základy středověkého dramatu /témto aspektům kulturního a literárního vývoje českých zemí věnuje autor pozornost pouze v jedné stručné kapitole str. 377–385/. Autor si všímá nejenom dějin politických a správních, ale předmětem jeho zájmu se stávají také dějiny hospodářské, církevní a sociální. Podává tak ucelený pohled na vývoj českých zemí ve vymezeném období a pokouší se i o jeho srovnání s dějinami sousedních zemí, především Svaté říše římské, Polska, Uher, a dotýká se i dění v papežském státě. Podařilo se mu vytvořit dílo, které uvítá jak odborná, tak i laická veřejnost.

Andrea Manová

Die Register Innocenz' III. 7. Band, 7. Pontifikatsjahr, 1204/1205. Texte und Indices. Unter der Leitung von Othmar Hageneder bearbeitet von Andrea Sommerlechner und Herwig Weigl gemeinsam mit Christoph Egger und Rainer Murauer (Publikationen des Historischen Instituts beim Österreichischen Kulturinstitut in Rom, hrsg. von Hermann Fillitz und Otto Kresten, II. Abteilung: Quellen, 1. Reihe), Wien 1997, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, LXVII + 495 s., 6 obr. příloh.

Papežské listiny nesporně náležejí k prvořadým historickým pramenům nejen pro církevní dějiny, ale pro dějiny středověku vůbec, a proto je jim věnována pozornost již po staletí. Toto samozřejmě platí i o písemnostech vzešlých z kanceláře a dochovaných v registrech jednoho z nejvýznamnějších středověkých papežů, Inocence III. (1198–1216), od jehož pontifikátu docházejí registra svého plného uplatnění (právě od Inocence začíná jejich nepřetržitá řada) a jehož pontifikát je navíc počátkem vrcholného období v dějinách papežské diplomatiky. Ediční zpřístupnění těchto register se však do poloviny 60. let našeho století mohlo zdát vyhovující pouze na první pohled. Samozřejmě že tyto listiny nacházíme v jednotlivých edicích národních, ale jako celek byly přístupné pouze ve svazcích 214–216 latinské řady edice *Patrologiae cursus completus*. Příslušný text však byl zastaralý již v době svého vydání v 50. letech či (pro 2. vydání) na počátku 90. let minulého století; Jacques-Paul Migne totiž přetiskl edice z předchozích věků (E. Baluze: *Epistolarum Innocentii III Romani pontificis libri undecim*, L. G. O. Feudrix de Bréquigny — F. J. G. La Porte du Theil: *Diplomata, chartae, epistolae et alia documenta ad res Francicas spectantia*), a tak se nové vydání tohoto prvořadého pramene stalo nezbytným. Řadu textů latinské *Patrologie* postupně nahradil *Corpus scriptorum ecclesiasticorum Latinorum* a nověji pak *Corpus christianorum*, v tomto případě však bylo nutné, aby Migneho vydání neantikvovala edice literární, ale — jak odpovídá charakteru pramene — moderní edice diplomatická.